

Dicséret napja

Időpont: 1956. december 16. Advent 3. vasárnapja

Alapige: 1Kor 4,1-5

Úgy tekintszen minket az ember, mint Krisztus szolgáit és Isten titkainak sáfárait. Ami pedig egyébiránt a sáfárokban megkívántatik, az, hogy mindenik hívnek találtassék. Rám nézve pedig igen csekély dolog, hogy ti töletek ítéltessem meg, vagy emberi ítélelnaptól; sőt magam sem ítélem meg magamat. Mert semmit sem tudok magamra, de nem ebben vagyok megigazulva; aki ugyanis engem megítél, az Úr az. Azért idő előtt semmit se ítéljete, míg el nem jő az Úr, aki egyrészt világra hozza a sötétségnek titkait, másrészt megjelenti a szíveknek tanácsait; és akkor mindenkinek az Istentől leszen a dicsérete.

A mai igeszakasznak nagyon sötét háttére van. A korinthusi gyülekezetben viszály támadt. A viszály oka a személyi kultusz volt. A gyülekezet egyik része egyik, másik része a másik, harmadik része a harmadik igehirdetőre esküdött. Pártoskodás és ítélkezés bontotta meg a gyülekezet egységét. Ebbe az áldatlan harcba Pál apostol személyét is belevonták. Igazságtalan vádakkal illették, sőt kicsinyítették őt ellenfelei. Kétségbe vonták apostolságát, a korinthusi gyülekezethez való szeretetét, sőt még igazmondását is. Az apostol kénytelen ezek ellen a személyi támadások ellen védekezni s az ellenpárt igazságtalan ítéletét megfellebbezni az igazságos Istenhez, aki az ítélet napján fel fogja ragyogtatni az ő igazságát.

Erről a kérdéstről beszél a felolvasott szakaszban is. Érdekes, hogy a nagy adventet, Krisztus visszajövetelének napját, nem csupán úgy állítja be, mint az igazság felderítésének napját s nem úgy beszél róla, mint a harag ama napjáról, hanem egész szokatlan módon azt mondja róla, hogy „akkor mindenkinek az Istentől leszen a dicsérete”. Pál apostol ebben a szakaszban tehát a nagy második adventet a dicséret napjának nevezi.

1. Van dicséret azon a napon. Ezt meg kell állapítanunk Pál apostoltól függetlenül magának Jézus Krisztusnak kijelentéseiből is. Amikor Jézus a talentumokról szóló példázatot mondja el, az öt talentummal másik öt talentumot szerző szolgának a nagy számonkérés napján azt mondja: „Jól vagyon jó és hű szolgám, kevesen voltál hű, sokra bízlak ezután, menj be a te Uradnak örömébe” (Mt 25,21). Szórol-szóra ugyanezt a dicséretet kapja az a szolga, aki két talentumával más két talentumot nyert (Mt 25,23). A girákról szóló példázatban az a szolga, aki tíz girájával másik tíz girát nyert, azt a dicséretet kapja: „Jól vagyon jó szolgám, mivelhogy kevesen voltál hív, legyen birodalmad tíz városon” (Luk 19,17). Az a szolga, aki giráival öt girát nyert, hasonlóképpen kap dicséretet, de kisebb a jutalom, amiben részesül. Azt mondja neki az Úr: „Neked is legyen birodalmad öt városon” (Luk 19,19). Mikor pedig az utolsó ítéletről magáról mond el Jézus egy jelenetet Mt 25,31-46-ban, akkor is azok, akik neki enni, vagy inni adtak, akik befogadták és felruházták, vagy meglátogatták, szintén dicséretet kapnak. Azt mondja nekik az Úr: „Jertek én Atyámnak áldottai, örököljétek az országot, mely számotokra készítetett” (Mt 25,34).

Ezek az igék azt mutatják, hogy az utolsó ítéletkor nemcsak dicséret is lehetséges, hanem jutalom is van, még pedig különböző jutalom s a jutalmak különbözősége tagadhatatlanul összefüggésben van az emberek különbözőségével s bizonyos tekintetben munkájuk eredményével.

2. Bennünket, evangélikusokat rendszerint idegenül érintenek az ilyen gondolatok. Nekünk a vérünkben van a kegyelemből, hit által való megigazulás tanítása. Ez egyházunk tanításának sarkalatos pontja. Isten előtt én csak bűnösnek állhatok meg s csak kárhozatot érdelek, nem dicséretet. Ha bejutok a mennyek országába, csak kegyelemből juthatok be. Ennek a tanításnak a világosságában hogyan állhat meg a dicséretről szóló tanítás? Úgy, hogy az apostol meggyőződése szerint van ugyan dicséret, de nincs érdem. Ezt egészen személy szerint magára vonatkoztatva állapítja meg mikor azt mondja: „*Semmit sem tudok magamra, de nem ebben vagyok megigazulva*” /4.v./. Az apostol tehát különbséget tesz az emberi ítélet előtti ártatlanság és az Isten előtti megigazulás között s a kettő között nem lát kapcsolatot. Vízszintes vonalban abban a kérdésben, amellyel a korinthusiak őt vádolják, nyugodt lélekkel meri állítani, hogy tudatos bűn nem terheli őt, de tudja, hogy függőleges vonalban, Istenhez való viszonyában nem állhat meg igazként. A korinthusiak részéről ért vádakkal szemben felemelt fővel áll, de Isten előtt lehajtja fejét, s úgy várja kegyelemből a megigazulást.

Evangélikus hitünk előtt azonban még így is marad egy kérdés: Igaz, hogy Pál látja a dicséret lehetőségét Isten előtt, tudja emberi érdemnek az utolsó ítéletkor való lehetetlenségét, hogyan várhatja akkor mégis a dicséretet Istennél? S ha ő is csak kegyelemből kerül Urunk jobboldalára, miért mond akkor Isten egyáltalában dicséretet? Nagyon emberi képpel felelek erre a kérdésre. Úgy látom, hogy az Isten részéről az utolsó ítéletkor elhangzó dicséret nem az emberi jószág és érdem tényének megállapítása, hanem Isten jószágának és örömeinek kifejezése. Talán furcsán hangzik, de mégis igaz, hogy mi emberek egyáltalában nem kényeztetjük el Istent a hitünkkel és életünk szentségével. Ha azután Isten mégis felfedez valahol valakiben valamit, ami a szeretetben munkás, hálás hit gyümölcse, örömmel fordul feléje, s boldogan állapítja meg, ha van. Isten, aki szeretne örülni teremtményeinek és teremtményeiben, boldogan ragadja meg erre a legkisebb alkalmat (Zsolt 104,31).

Az is igazolja ezt, hogy csak azok kapnak dicséretet és jutalmat, akik ezt nem is várják s nincsenek is tudatában annak, hogy ilyet várhatnának (Mt 25,37-39). Akik azonban az Úr előtt az utolsó ítéletkor nagy tetteikkel akarnak hivalkodni s igényelik a dicséretet és jutalmat, azok gyalázatot kapnak, mert így szól hozzájuk az ítélet Ura: „*Sohasem ismertelek titeket, távozzatok tőlem, ti gonosztevők*” (Mt 7,22-23).

3. Az utolsó ítéletnek ez a dicsérete egészen más, mint az embereké. Az embereket ugyanis könnyen félre lehet vezetni, de Isten félrevezethetetlen. Az emberek ugyanis kitűnő színészek. Megjátsszák a szelíd bárányt, holott belül ragadozó farkasok. Akik áldozatul esnek ennek a félrevezetésnek, rendszerint csak későn és keserűn ébrednek fel a valóságra.

Azért lehet minket, embereket félrevezetni, mert mi az embernek csak a cselekedeteit ismerjük, de magát az embert nem. Magára az emberre csak a cselekedetekből kutatunk vissza. Az emberi cselekedeteket sem ismerjük azonban egészen. Csak egy részét, azt, ami nyilvánosan történik. Az ember nyilvános élete azonban életének csak egy kis része, sokkal nagyobb része az emberi tekintetek elől elzárt magánélet. Ha mind ismernénk a cselekedeteket, azokat, amik lehúzott függöny, bezárt ajtó mögött, vagy a sötétség leple alatt titokban történnek, akkor sok emberről kellene egészen megváltoztatni a véleményünket.

Még ha minden emberi cselekedetet ismernénk is, s nem borulna nagy részükre a sötétség titka, még akkor is sokszor alkotnánk helytelen ismeretet a másik emberről. Nem az teszi az embert, amit cselekszik, hanem az, ami a cselekedet mögött, mint szándék, akarat, vagy vágy meghúzódik. Ez pedig egészen el van zárva előlünk. Csak annyit tudhatunk meg belőle, amennyit maga az ember elárul. Ő pedig nem árulja el azt, ami megítélésében ránézve

hátrányos. Ezért csalódunk mi olyan sokszor emberekben. Ezért dicsérünk meg dicséretre méltatlanokat és ezért gáncsolunk el olyanokat, akik dicséretet érdemelnének.

Az utolsó ítélet napján, a nagy adventkor egészen másképp lesz. Mikor eljő az Úr, Ő *„egyrészt világra hozza a sötétségnek titkait, másrészt megjelenti a szíveknek tanácsait és akkor mindenkinek az Istentől leszen a dicsérete”* /5.v. /. Vajon az, aki ennyire ismer engem, fog-e tudni találni rajtam valami dicsérni valót?

4. Az utolsó ítélet dicsérete nem az eredményt, hanem a hűséget méri. Így beszél erről a kérdésről Pál apostol egészen személyes vonatkozásban: *„Úgy tekintsen minket az ember, mint Krisztus szolgálóit és Isten titkainak sáfárait. Ami pedig egyébiránt a sáfároknak megkívántatik, az, hogy mindenik hívnek találtassék”* /1-2.v./ Ez az álláspontja azoknak a többi igéknek is, amelyeket előbb említettem Isten dicséretével kapcsolatban. Nem a munka eredményét nézi, hanem a munka mögött levő lelkületet.

Ez a mérték az egyedül igazságos. Az eredmény ugyanis nem mindig függ az embertől. Függ az Istentől kapott képességektől s függ az Isten által teremtett körülményektől. Mindkettő független magától az embertől. Több képességgel megáldott s kedvező körülmények között dolgozó ember eredményét s egy kevesebb képességgel megáldott és kedvezőtlen körülmények között dolgozó emberét egyszerűen számszerűen mérni s eszerint dicsérni, vagy kifogásolni, méltánytalan és igazságtalan. Pál hűsége a korinthusiaknak nem volt elég, nekik az Apollós ékesszólása jobban imponált. Isten előtt azonban nagyobb volt Pál hűségének értéke.

Ez a mérték méltányos ugyan, de szigorú. Senkitől sem kíván többet, mint amire képességet kapott, de mindenkitől a maximális teljesítményt kívánja. A hűség nem elégszik meg fél munkával, látszateredménnyel. Egészen adja magát s teljesen teszi azt, ami tőle telik.

Hogyan fogok én megállni azon a nagy adventi napon? Tudom, hogy csak kegyelemből, mégis kimondhatatlanul vágyódom azután, hogy kapjak valami dicséretet is akkor. Nem hiúságból. Nem azért, hogy én nagy legyek. Csak azért, hogy annak az én Uramnak, akinek annyi szomorúságot okoztam, lenne egy kis öröme is.

Ámen